

=====
Ref. queixa núm. 050614
=====

Assumpte: retolació en valencià al municipi de Benigembla.

Senyor,

Acusem recepció de la seua última comunicació, a través de la qual ens informa sobre la queixa de referència, promoguda pel Sr. (...).

Com sap, en la seua queixa l'interessat denunciava substancialment que els senyals i rètols del municipi de Benigembla estaven exclusivament en castellà i, d'altra banda, també demanava la millora de les infraestructures de la carretera de Benigembla.

Vam considerar que la queixa reunia els requisits exigits per la llei reguladora d'esta institució i va ser admesa a tràmit. En este sentit, i amb l'objecte de contrastar l'escrit de queixa, vam sol·licitar un informe sobre això a l'Ajuntament de Benigembla. L'informe rebut de l'Ajuntament de Benigembla ens comunicava el que seguix:

«Quan este Ajuntament va retolar els carrers del municipi “exclusivament en valencià” s'hi van cometre algunes errades gramaticals en els noms dels carrers (per exemple, *carrer San Fernando*, quan allò correcte seria *carrer Sant Ferran*, *carrer d'en Mig*, en lloc de *Carrer del Mig* o *carrer d'Enmig*).

Tenint en compte que estes senyalitzacions estan fetes en material ceràmic, substituir-les comportaria una despesa considerable, ja que es troben en perfecte estat de conservació.

Quant a la retolació de localització d'alguns llocs d'interés del municipi, indicats en un senyal de fusta que es va instal·lar a tots els municipis de la Mancomunitat de la Vall de Pop, a la qual pertany este municipi, efectivament figura

exclusivament en castellà. Des d'este Ajuntament proposarem a la Presidència de la Mancomunitat que procure retolar-los també en valencià.

Finalment, amb relació a la carretera CV-720 de Parcent a Castell de Castells, en la travessia per Benigembla, via de què és competent l'Excma. Diputació Provincial d'Alacant, hi ha un projecte per a evitar-hi el perill d'accidents mitjançant l'execució d'obres d'instal·lació de ressals i d'una rotonda; si no s'hi han iniciat les obres és a causa dels problemes que han sorgit a l'hora d'obtenir els terrenys necessaris.»

El dictamen emés per l'Ajuntament de Benigembla va ser posat de manifest a l'interessat amb l'objecte que formulara les al·legacions que considerara convenients, i així ho va fer en el sentit següent:

“1) La contestació de l'Ajuntament de Benigembla s'ha fet exclusivament en castellà, encara que jo vaig iniciar la queixa en valencià. Una volta més aquesta administració local em vulnera els meus drets lingüístics recollits en la Constitució, la Llei d'ús i ensenyament del valencià, i en l'Estatut d'autonomia.

2) No puc acceptar l'excusa, que dona l'Ajuntament de Benigembla, sobre l'alt cost de fer les correccions gramaticals en la senyalització dels carrers. Han tingut més de 10 anys de temps per a fer les correccions necessàries en la senyalització; no és el cost el problema, és la falta de voluntat de dur aquesta tasca avant. A més a més, cal dir que en aquests rètols no consta l'escut oficial del poble, ja que es va reformar fa 5 anys, i aquests rètols tenen 11 o 12 anys, i porten l'escut antic. Aquestes són les correccions que haurien de dur a cap el més prompte possible:

Carrer d'Enmig o del Mig en compte de Carrer d'en Mig
Carrer Colom en compte de Carrer Colon
Carrer Sant Josep en compte de Carrer San Josep
Carrer Sant Ferran en compte de Carrer San Fernando
Carrer Sant Francesc en compte de Carrer San Francesc
Casa L'Abadia en compte de Casa de La Abadia
Travessia en compte de Travesia

3) Quant a la retolació turística que es va fer l'any 2002 exclusivament en castellà, també vull al·legar que han tingut 4 anys per a fer-la també en valencià, i no ho han fet. Tal volta esperen que s'acaben les queixes, abans de dur avant aquestes tasques de rectificar i fer les coses bé.

Ignoren les lleis i donen excuses per a no complir-les, així no hauria de treballar cap administració, una administració que hauria d'estar al servei dels administrats, i fer les coses com cal, sense excuses.”

Una vegada conculsa la tramitació ordinària de l'expedient, li demane que considere els fonaments de la resolució que formulem:

En primer lloc, senyor, hem de comunicar-li que, independentment de la qüestió de fons de la queixa que ens ocupa, això és, la discriminació del valencià en la retolació i senyalització viària del municipi de Benigembla, en la tramitació del present expedient ha sorgit una qüestió sobre la qual esta institució no pot deixar de pronunciar-se, relativa a l'adequat respecte als drets lingüístics dels ciutadans.

El present expedient s'inicia, com sap, a conseqüència d'un escrit dirigit a esta institució pel Sr. (...), íntegrament redactat en valencià.

En conseqüència, i com a garantia dels drets reconeguts en la LUEV, que en el seu art. 11 estableix que "en aquelles actuacions administratives iniciades a instància de part i en aquelles en què hi haja altres interessats que així ho manifesten, l'administració actuant haurà de comunicar-los tot el que els afecte en la llengua oficial que trien, qualsevol que fóra la llengua oficial en què s'haguera iniciat. 2. De la mateixa manera, siga quina siga la llengua oficial emprada, en els expedients iniciats d'ofici, les comunicacions i la resta d'actuacions es faran en la indicada pels interessats", la petició d'informe que els va ser realitzada, es va fer en la llengua triada per l'interessat, açò és, en valencià.

No obstant això, l'informe remés per vosté es troba redactat íntegrament en castellà.

La Generalitat Valenciana, en compliment del mandat estatutari contingut en l'Estatut d'autonomia, va promulgar la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, el preàmbul de la qual assenyala la necessitat de recuperar l'ús social i oficial del valencià.

L'esmentada llei va significar, d'una banda, el compromís de la Generalitat Valenciana de defensar el patrimoni cultural de la nostra Comunitat i, especialment, la recuperació social del valencià, definit com a llengua històrica i pròpia del nostre poble" i, d'altra banda, superar la relació de desigualtat existent entre les dues llengües oficials de la Comunitat Valenciana, el valencià i el castellà.

La cooficialitat lingüística instaurada per la Constitució espanyola, que reconeix com a llengua oficial d'una determinada comunitat autònoma, no sols l'idioma castellà, sinó també el propi d'eixa comunitat autònoma, va modificar substancialment l'ús, tant privat com oficial, de les diverses llengües en el territori de l'Estat espanyol; és per això que les comunitats autònomes amb idioma oficial propi han legislat sobre la matèria, a través de les denominades lleis de normalització lingüística, amb la finalitat de fomentar l'ús oficial de la llengua cooficial amb l'objectiu que esta abastara cotes semblants a aquelles que corresponen al castellà com a idioma oficial del territori espanyol.

La persecució d'estos legítims objectius, reconeguts en la legislació autonòmica davall l'empara atorgada por la Constitució, no pot, però, desconèixer, i de fet no

ho desconeix, que l'article 14 de la Constitució estableix el principi d'igualtat, amb interdicció de qualssevol maneres de discriminació, inclosa la discriminació per motiu de llengua, i la declaració de l'article 3 del mateix text constitucional, que estableix expressament el dret de tots els ciutadans a usar la llengua espanyola.

En este sentit, la mateixa Llei d'ús i ensenyament del valencià, conscient de la vigència absoluta del principi d'igualtat i de la prohibició de discriminació per motiu de llengua, declara en l'article 4, que “en cap cas es podrà seguir discriminació pel fet d'emprar qualssevol de les dues llengües oficials” de la Comunitat Valenciana.

Una de les conseqüències essencials que es deriven dels mandats continguts en els preceptes anteriorment mencionats és el dret que assistix a qualsevol ciutadà, en les seues relacions amb l'Administració, a triar la llengua en què este desitge que es produïsquen les comunicacions i la tramitació dels expedients, i en sorgix el correlatiu deure de l'Administració de respectar esta elecció i d'emprar, al llarg de tot el procediment, l'idioma que haguera estat triat. D'acord amb això, l'article 11, anteriorment mencionat, declara que “en aquelles actuacions administratives iniciades a instància de part i en les que hi haja altres interessats que així ho manifestaren, l'Administració actuant haurà de comunicar-los tot el que els afecte en la llengua oficial que trien, qualsevol que fóra la llengua oficial en què s'haguera iniciat. 2. De la mateixa manera, siga quina siga la llengua oficial emprada, en els expedients iniciats d'ofici, les comunicacions i la resta d'actuacions es faran en la indicada pels interessats”.

En el present expedient, però, la remissió d'una part essencial d'un informe en castellà, quan la llengua triada pel ciutadà ha estat el valencià, no s'ajusta a estos mandats legals anteriorment exposats.

En segon lloc, i pel que fa a la qüestió de fons, la discriminació del valencià en la retolació i senyalització viària de Benigembla i les possibles errades gramaticals d'esta, hem de dir que no podem pronunciar-nos sobre això expressament, ja que això implicaria formular criteris tecnicolingüístics aliens a l'àmbit competencial del Síndic de Greuges.

No obstant això, quant a l'absència del valencià en determinats senyals de Benigembla, hem de formular les consideracions següents:

La LUEV, Llei 4/1983, de 23 de novembre, regula l'ús normal i oficial del valencià, i en el seu art. 7 estableix que el valencià és la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana i de la resta d'administracions públiques, i oficial, juntament amb el castellà.

En l'art. 15 del mateix cos legal atribuïx al Consell determinades competències per a la regulació de la toponímia oficial en valencià.

D'altra banda, i amb el mateix objectiu que la LUEV de recuperar l'ús del valencià, el Decret 145/1986 de 24 de novembre, del Consell de la Generalitat

Valenciana, en la seua disposició final primera i a fi de regular, com ha quedat dit, l'ús del valencià en la senyalització de les vies de comunicació, instal·lacions i serveis públics en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, autoritza, a la que aleshores es denominava Conselleria d'Educació i Ciència, a dictar les disposicions necessàries per al seu compliment.

L'Ordre d'1 de desembre de 1993 de la Conselleria d'Educació i Ciència assenyala en l'art. primer que el criteri general d'ús de les llengües oficials a la Comunitat Valenciana en la senyalització de les vies i serveis públics haurà d'atendre al predomini lingüístic establert en el títol cinqué de la LUEV.

Així mateix, assenyala que en els casos en què per manament legal es requereix la senyalització en les dues llengües, es donarà prioritat a una o l'altra segons el predomini lingüístic en què s'ubique el senyal.

L'art. segon de la citada Ordre d'1 de desembre de 1993 sobre ús de les llengües oficials en la toponímia, en la senyalització de les vies de comunicació i en la retolació dels serveis públics en l'àmbit territorial de la Comunitat Valenciana assenyala que:

1. "Els topònims i la designació genèrica que els acompanya s'hauran d'usar, independentment de la llengua usada en la resta d'elements informatius, en la llengua de predomini lingüístic de la zona a què pertany el topònim.

Les disposicions legals assenyalades són clares i terminants, i no exigixen cap interpretació. A més, tenint en compte que Benigembla és un municipi de predomini lingüístic valencià, és obvi el dret que assistix al promotor de la queixa que ens ocupa.

No obstant això, i analitzant l'informe emés per l'Ajuntament, hem de comunicar que este reconeix en la seua comunicació que "(...) la retolació de localització d'alguns llocs d'interés del municipi que figuren en un senyal de fusta que es va instal·lar en tots els municipis de la mancomunitat de la Vall de Pop, a la qual pertany este municipi, efectivament figura exclusivament en castellà (...)" i "que proposarà a la Presidència de la mancomunitat que procure retolar també en valencià".

Així mateix, reconeix l'Ajuntament de Benigembla, en el seu informe, que "quan este Ajuntament va retolar els carrers del municipi "exclusivament en valencià" es van cometre algunes errades gramaticals en els noms dels carrers (com ara, *carrer San Fernando*, quan allò correcte seria *carrer Sant Ferran*, *carrer d'en Mig*, en lloc de *carrer del Mig*).

Tenint en compte que estes senyalitzacions estan realitzades en material ceràmic, substituir-les implicaria una despesa considerable, ja que es troben en perfecte estat de conservació”.

Atés tot el que hem dit més amunt, formulem a l’Ajuntament de Benigembla el suggeriment següent:

- Que, en el marc de les seues competències i en futurs treballs de senyalització viària del municipi, observe la cooficialitat lingüística instaurada a la Comunitat Valenciana, i que active els mecanismes necessaris perquè la pròxima retolació de les vies urbanes de la localitat es retolen tant en castellà com en valencià, i corregisca les possibles errades gramaticals en els noms dels carrers *San Fernando* i *d’en Mig*, entre d’altres.

De conformitat amb el que preveu l’article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, li agrairem que ens remeta, en el termini d’un mes, el preceptiu informe en què ens manifeste si accepta o no la recomanació que li fem o, si s’escau, les raons que considere per a no acceptar-la.

Perquè en prenga coneixement, li fem saber, igualment, que, a partir del mes següent a la data en què s’ha dictat esta resolució, la inserirem en la pàgina web de la institució.

Agraïm la seua col·laboració i la remissió del que li hem sol·licitat.

Atentament,

Emilia Caballero Álvarez
Síndica de Greuges e.f. de la Comunitat Valenciana